

Bilinmeyen Bir Kuyu Lyme Hastalığı

Klinik

Prof. Dr. Derya Öztürk Engin

Sancaktepe Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Eğitim ve Araştırma Hastanesi

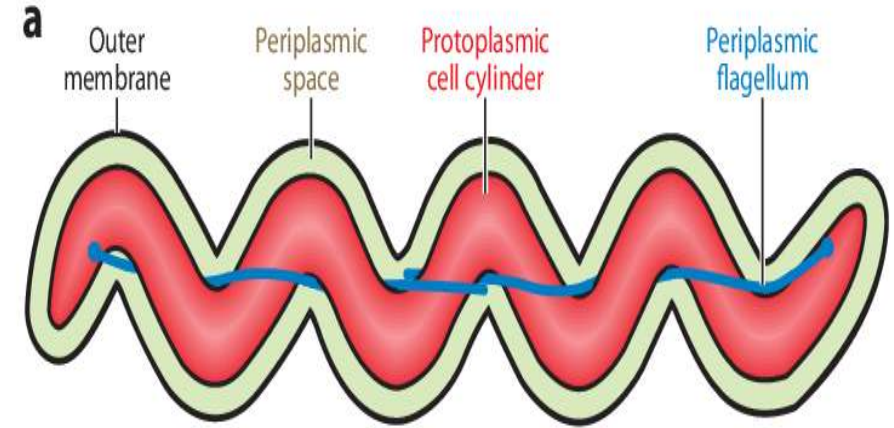
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji Kliniği

05.10.2022

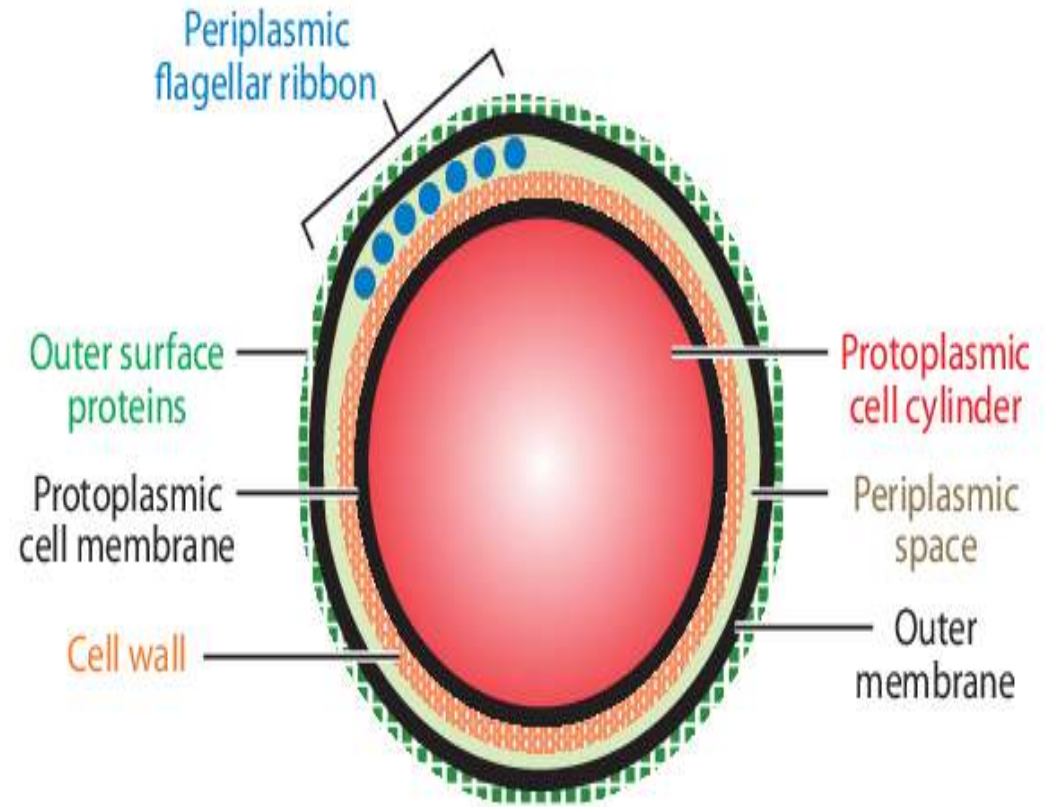
Etken

Borrelia burgdorferi

- ❖ 0,2-30 μm boyutlarında
- ❖ Gram negatif, mikroaerofilik
- ❖ Hareketli, spiroket
- ❖ 7-11 adet kamçılı
- ❖ 3-10 adet helikal dalgası
- ❖ Osp (Outer surface proteins) ve diğer yüzey proteinleri

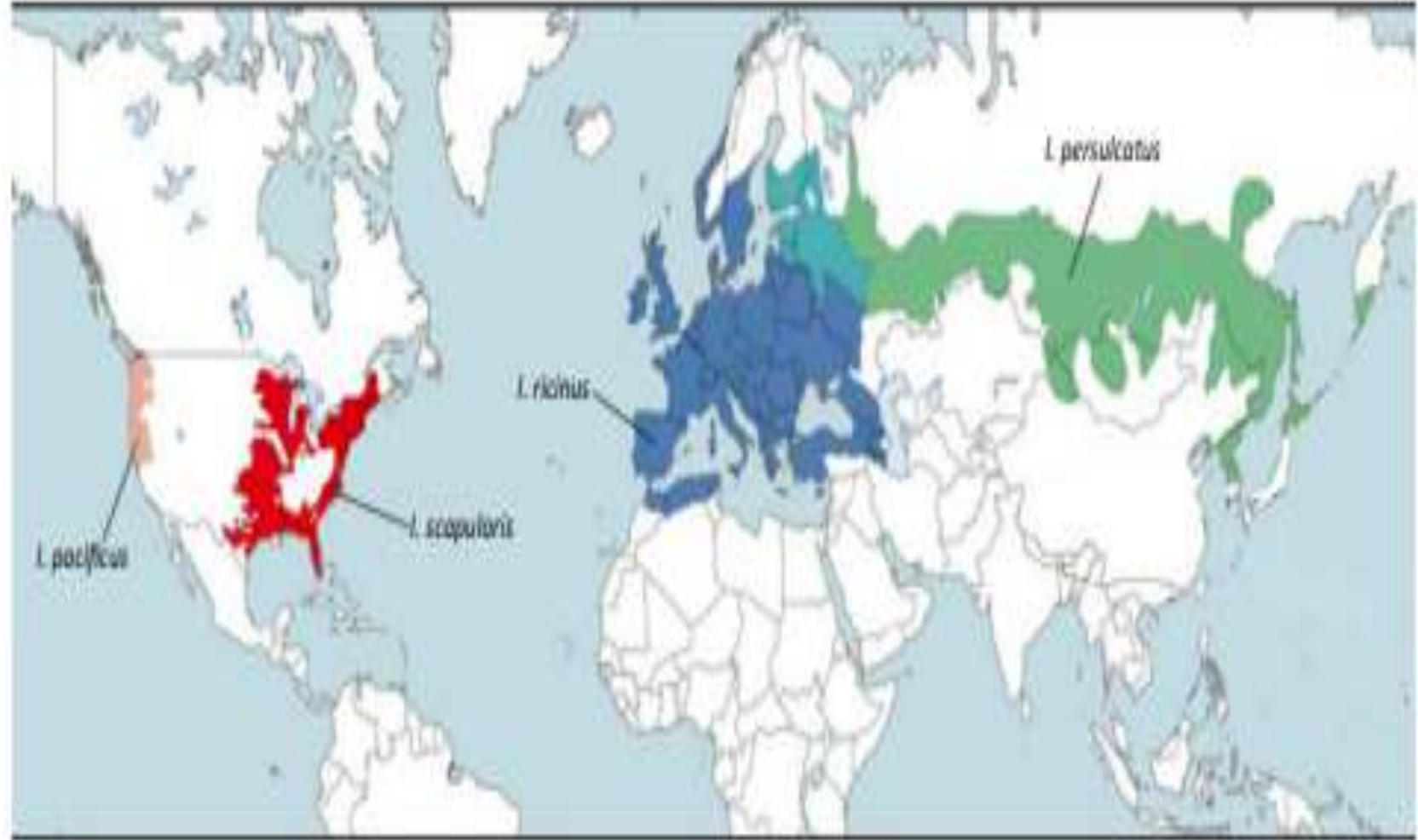

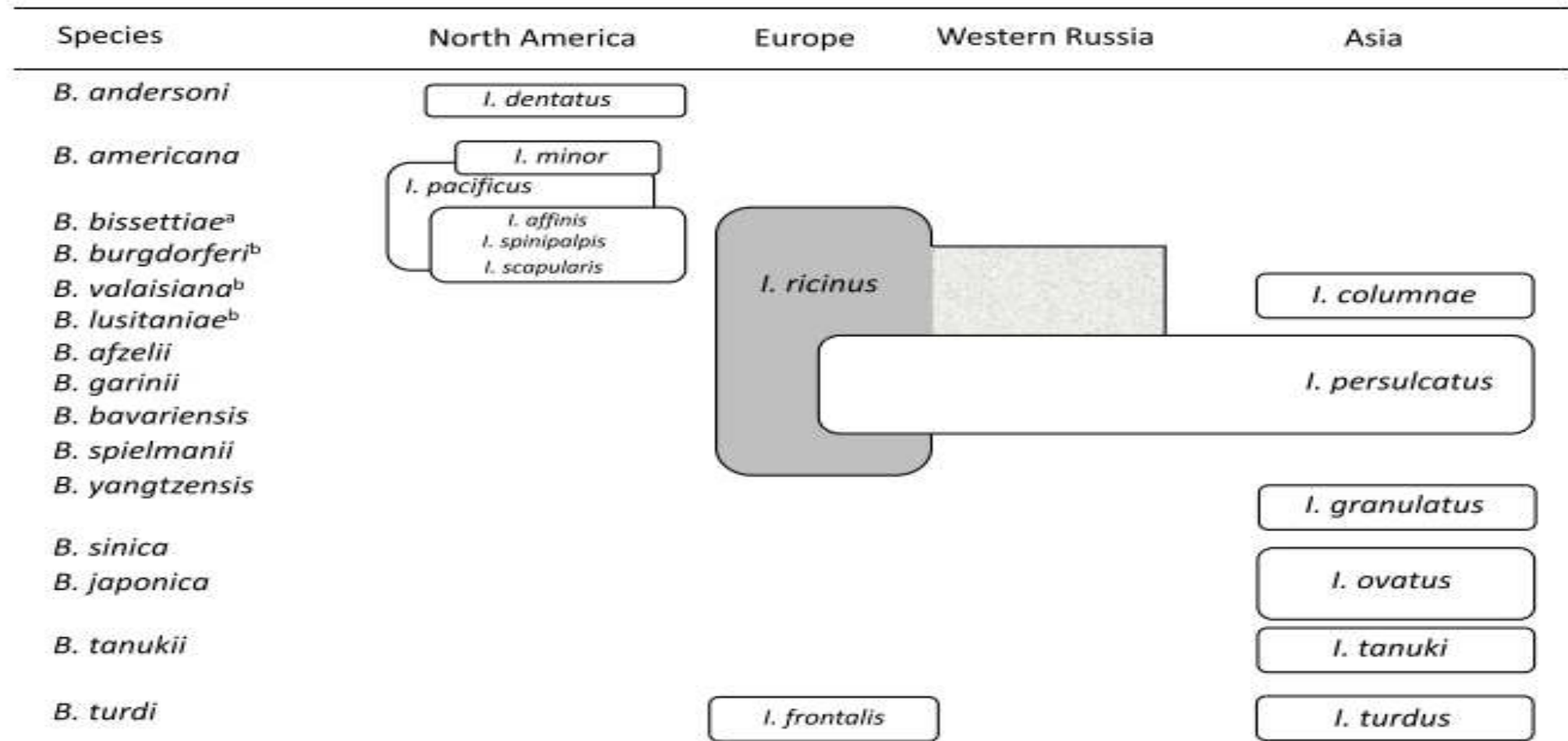
- ***B. burgdorferi sensu stricto***
- ***B. afzelii***
- ***B. garinii***
- *B. spielmanii*
- *B. bavariensis*
- *B. valaisiana*
- *B. lusitaniae*
- *B. bissettii*
- *B. mayonii*

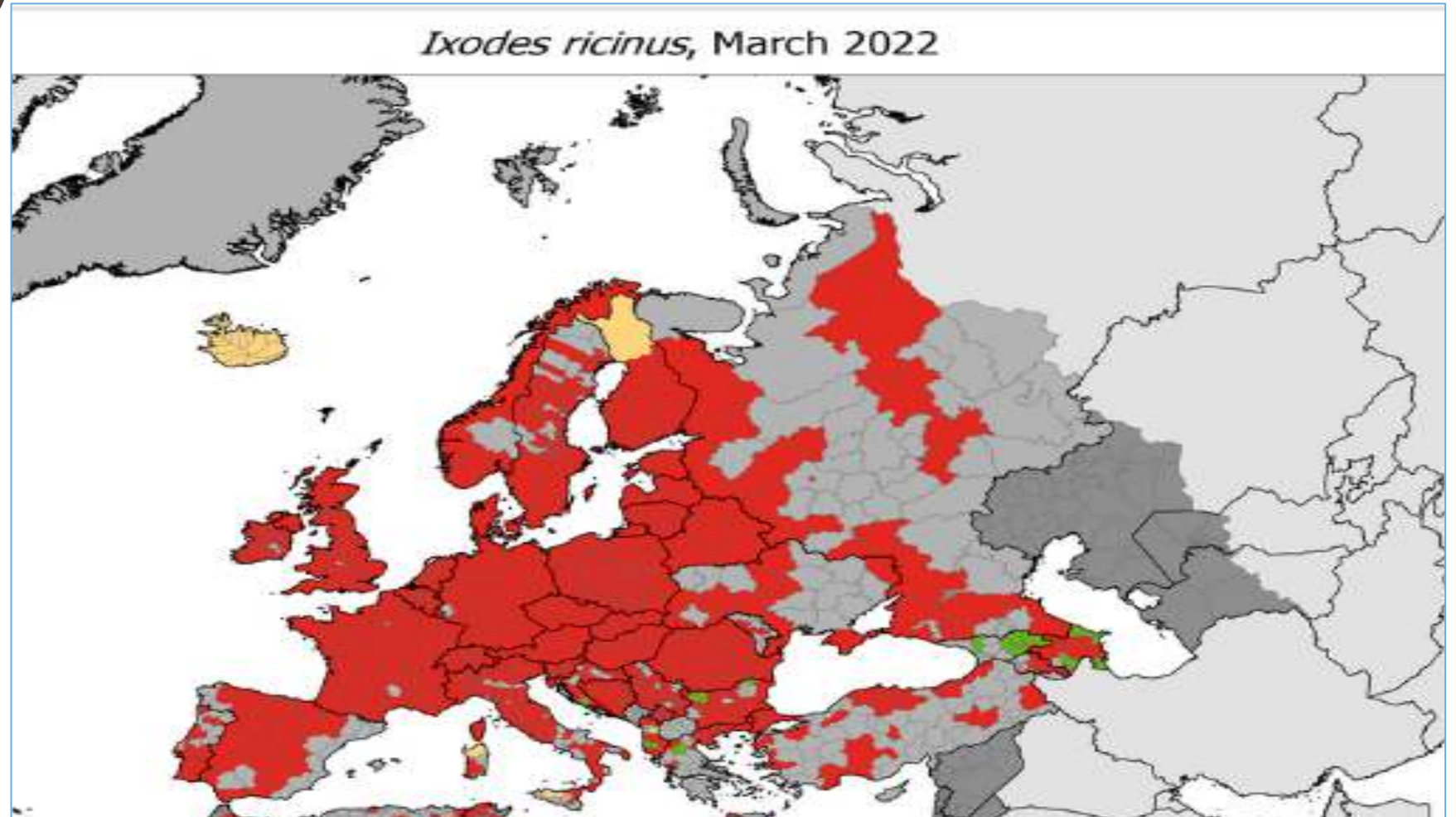

Epidemiyoloji

Ixodes türü keneler ile bulaşır
Özellikle kuzey Amerika,
Avrupa ve Asya'da görülür

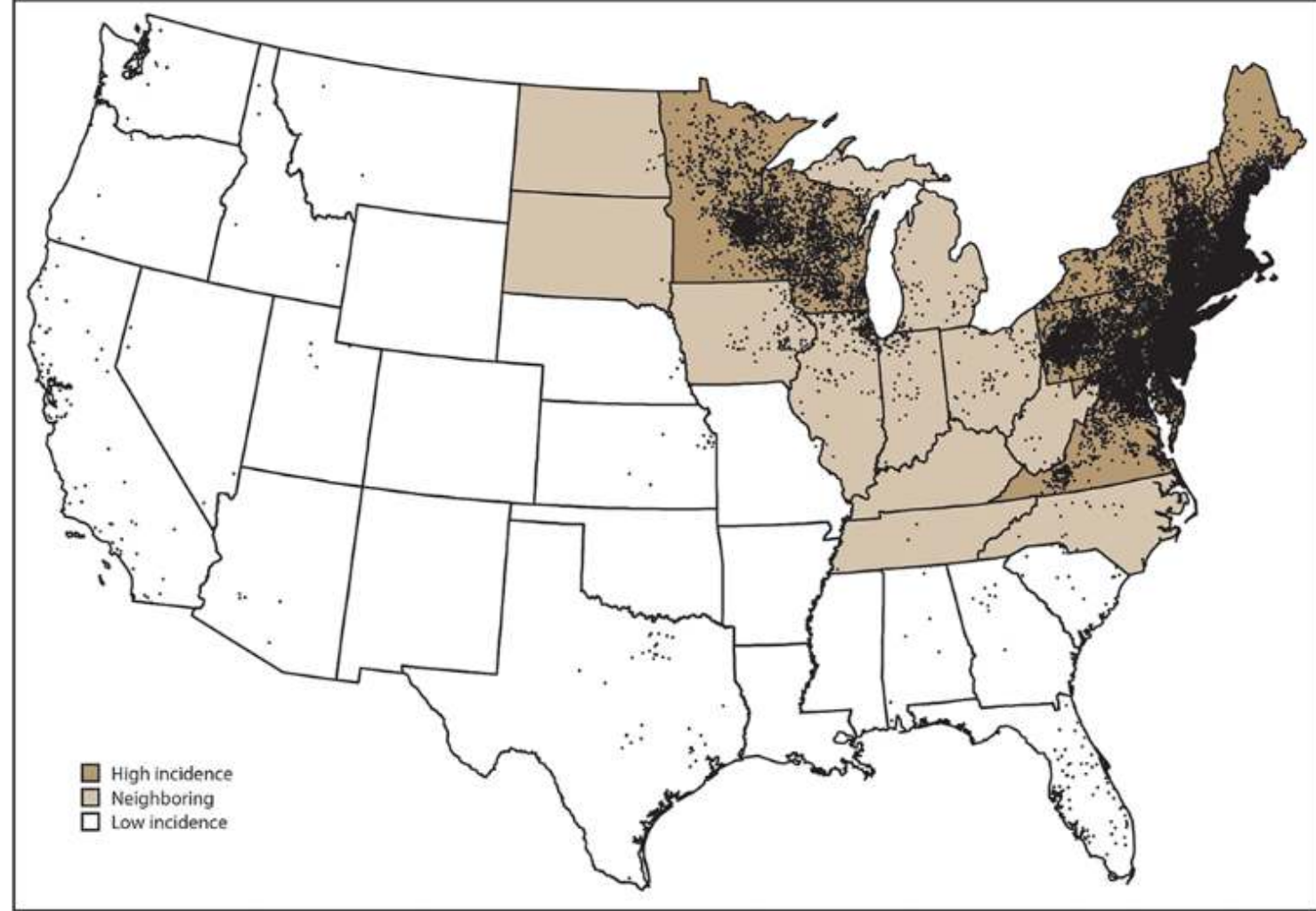

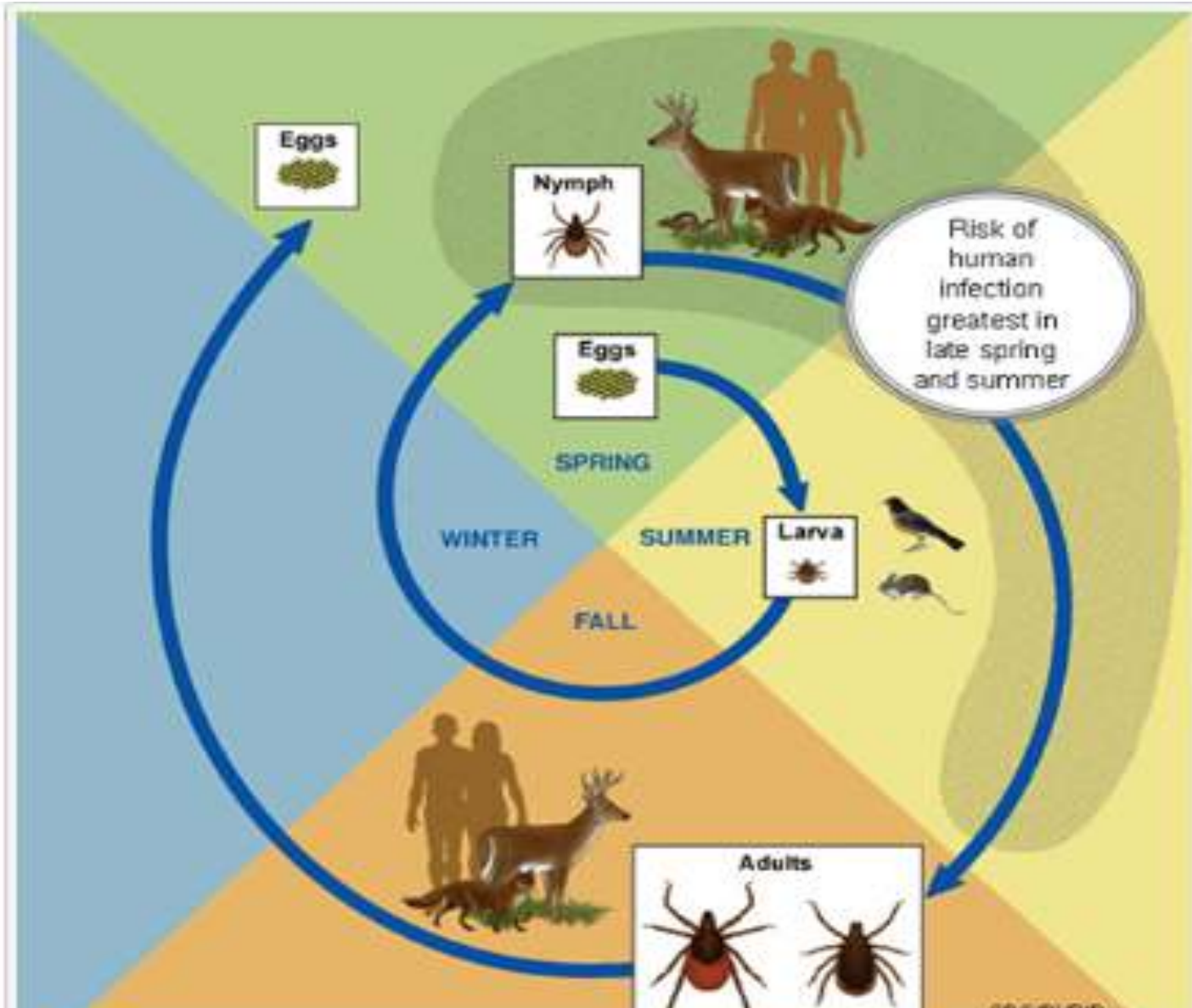

<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/ixodes-ricinus-current-known-distribution-march-2022>

Her yıl ABD'de 300.000 kişi,
Avrupa'da 65.000 kişi Lyme hastalığı
tanısı alıyor

Enfeksiyon oranları

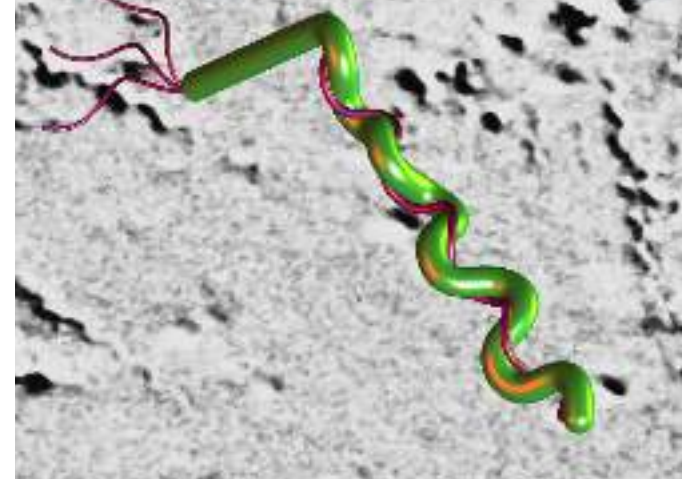
- Larva için %1
- Nimf için %10
- Erişkin kene için %20

Rauer S. et al. GMS German Medical Science 2020,;18, I1612-3174

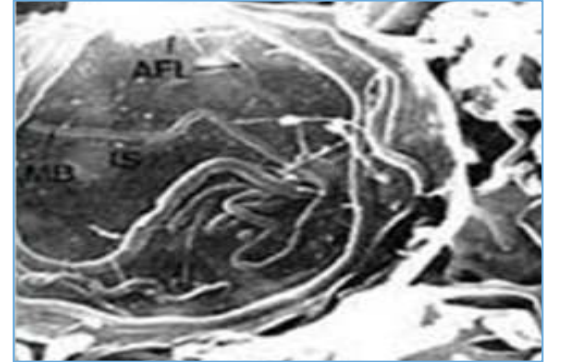
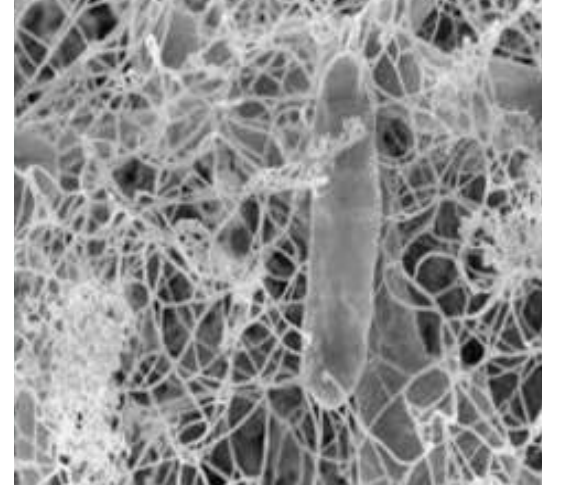
Tarihçe

- 1883'te Alman doktor Alfred Buchwald, akrodermatitis kronika atrofikansı
- 1912'de İsveçli dermatolog Arvid Afzelius eritema kronikum migransı
- 1975 yılında Connecticut'taki Lyme kasabasında bir grup çocukta belirlenen juvenil romatoid artrit (JRA) aslında Lyme artrit olduğu
- 1982'de Willy Burgdorfer, etkenin *Borrelia burgdorferi sensu lato* (s.l.) kompleksindeki mikroorganizmalar olduğu

Patogenez

- Kene ısırması ardından spiroket dokulara yapışır, ısırık bölgesinde çoğalır
- Lenfatikler yoluyla bölgesel lenf bezlerini etkiler, kan yoluyla diğer dokulara yayılır
- *B. burgdorferi* peptidoglikanı konakta tarafından tanınır
Konakta pro-inflamatuvar sitokinler salgılanır

Lyme hastalığı

Erken lokalize hastalık (<30 gün)

T-hücreleri ve makrofajlar aktive olur
TNF alfa, IFN-gama
Anti-inflamatuvar sitokinler salınır

Erken yaygın hastalık (<3 ay)

Kalp, sinirler ve eklemlerin üzerindeki kollagen fibrilleri etkileyen ekstrasellüler matriks proteinlerin ve matriks glikozaminoglikanların üretimi ile pro-inflamatuvar yanıt

Geç hastalık (>3 ay)

Spiroket konakta süregelen veya tekrarlayan uyarı ile kazanılmış veya doğal immun yanıtı sebepten olur.
Kronik inflamasyon sinovyal hipertrofiyi, vasküler proliferasyonu ve büyük eklemlerde mononükleer hücre infiltrasyonunu artırır

Erken lokalize enfeksiyon

Deri tutulumu

- Eritema kronikum migrans

Lenfatik sistem

- Bölgesel lenfadenopati

Konstitüsyonel semptomlar

- Ateş
- Halsizlik
- Atralji, myalji
- Baş ağrısı, ense sertliği

Eritema kronikum migrans

- 3 gün ila 3 ay içerisinde gelişir
- Isırık alanında ortaya çıkar
- Olguların %70-80'inde belirlenir

Eritema kronikum migrans

- Ortası hiperemik çevresi soluk dış kısmında hiperemik alan
- Hedef benzeri görünüm
- Kaşıntı ve yanma hissi olabilir
- Çocuklarda daha sık (baş ve boyun özellikle)
- Erişkinde ekstremiteler, aksilla ve pelvis bölgesi

Erken yaygın enfeksiyon

Deri tutulumu

- Sekonder anuler lezyonlar
- Malar döküntü
- Diffüz eritem veya ürtiker
- Lenfositoma

Multiple eritema migrans

- İlk eritema migrans lezyonlarından birkaç gün veya hafta sonra çok sayıda sekonder anuler deri lezyonları gelişebilir,
- Hematojen yayılımın bulgusu

Borelia lenfositoma

- Kulak memesi, meme başı veya skrotumda genellikle lokalize
- Tedavi edilmediği takdirde birkaç ay sürebilir
- Yoğun lenfositik infiltrasyon nedeniyle kutanöz lenfoma ile karıştırılabilir.

Erken yaygın enfeksiyon

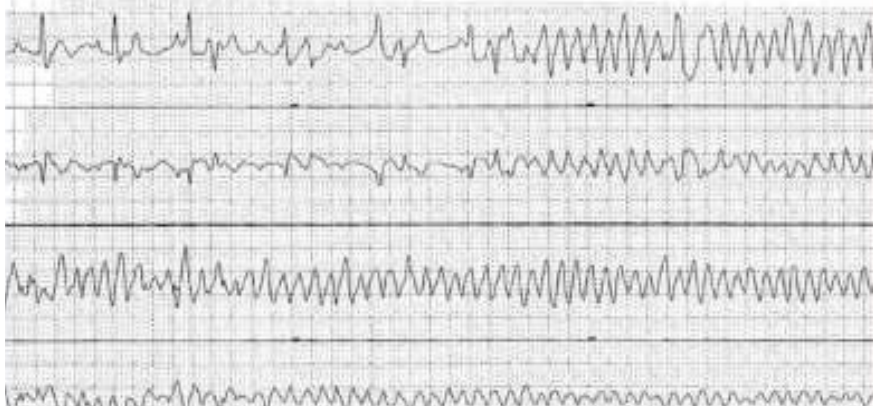
Kardiyak sistem

- Atriyovenriküler blok
- Miyokardit
- Pankardit

Lyme karditi

- Tedavisiz hastalarda %5 kardiyak tutulum
- Genellikle bir kaç hafta sonra gelişir
- Özellikle AV blok belirlenir

- Bayılma
- Sersemlik
- Nefes darlığı
- Kalp çarpıntısı
- Göğüs ağrısı
- Ateş ve vücut ağrıları

Lyme karditi

- Kardiyomyopati
- Kalp yetmezliđi

Tissue sample from a patient who died of Lyme carditis. Image taken using Warthin-Starry stain at 158X.

<https://www.cdc.gov/lyme/treatment/lymecarditis.html>

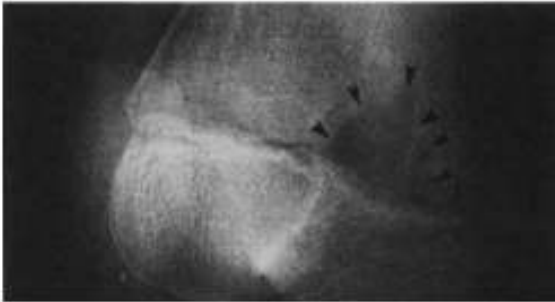
Koene R et al. Circ Heart Fail 2012;5(2):e24-e26.

Erken yaygın enfeksiyon

Kas-iskelet sistemi
tutulumu

- Gezici artralji
- Tendon, kas, bursa ve kemiklerde ağrı
- Miyozit, pannikülit
- Osteomyelit

Subacute Multiple-Site Osteomyelitis Caused by *Borrelia burgdorferi*

Jarmo Oksi, Jussi Mertsola, Mikko Reunanen,
Merja Marjamäki, and Matti K. Viljanen

*From the Department of Medical Microbiology, Turku University; the
Departments of Medicine, Pediatrics, and Pediatric Surgery, Turku
University Central Hospital; and the National Public Health Institute,
Turku, Finland*

- 8 yaşında kız çocuk, topuk ve dizde ağrı
- Kemikten alınan örnekte *B. burgdorferi* kültür ve PCR pozitif

Erken yaygın enfeksiyon

Nörolojik tutulum

- Meningenjit, ensefalit
- Motor ve duyuşal radikülonervit
- Mononöritis multipleks
- Psödotümör serebri, myelit, serebellar ataksi

- Psikiyatrik hastalıklar veya organik beyin sendromu
- Olfaktor hariç tüm kraniyel sinirler etkilenir
- Hastaların %80'inde en sık etkilenen fasial sinir
- Olguların üçte birinde bilateral olarak tutulum

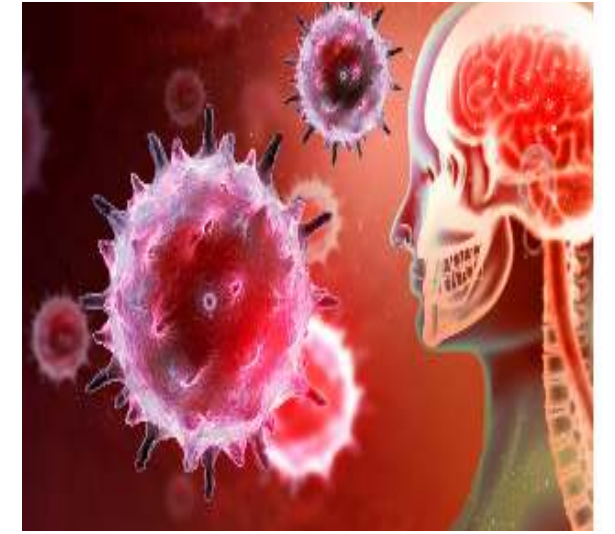

BOS incelemesi

- Lenfositik pleositoz

(Ortalama 170-220 hücre/mm³ 6-1100 hücre/ mm³ arasında)

- Protein yüksek, glukoz normal
- Spesifik IgM, IgG ve IgA antikorları
- Spesifik oligoklonal bantlar

Rauer S, et al. Ger Med Sci. 2020; 18: Doc03.

Steere AC. In: Bennett JE, Dolin R, Blaser MJ, eds. *Mandell, Douglas, and Bennett's Principles and Practice of Infectious Diseases, Updated Edition* 9th ed. Philadelphia, PA: Elsevier Saunders; 2020:chap 241.

Table 1: Cerebrospinal fluid results for early and late manifestations of Lyme neuroborreliosis prior to antibiotic treatment

CSF parameter	ELN N=118 (Djukic et al. 2012) [55]	Comparison of CFS results for ELN and LLN (Kaiser 1994) [50]	
		ELN N=37	LLN N=10
Cell count per μ l	170.5 (57.0; 369)*	218 (6–757)**	95 (23–312)**
Total protein g/l	1.232 (697; 1926)*	N/A	N/A
Albumin ratio ($\times 10^{-3}$)	17.2 (9.7; 28.4)*	19.6 (8–58.4)**	45 (8–140)**
IgG synthesis rate**** conspicuous at	<ul style="list-style-type: none"> • N/A • 19.5% 	<ul style="list-style-type: none"> • 20% (17)*** • 81% 	<ul style="list-style-type: none"> • 50% (20)*** • 100%
IgM synthesis rate**** conspicuous at	<ul style="list-style-type: none"> • N/A • 70.2% 	<ul style="list-style-type: none"> • 54% (32)*** • 84% 	<ul style="list-style-type: none"> • 9% (13)*** • 40%
IgA synthesis rate**** conspicuous at	<ul style="list-style-type: none"> • N/A • 9% 	<ul style="list-style-type: none"> • 7% (17)*** • 19% 	<ul style="list-style-type: none"> • 39% (28)*** • 80%
Lactate	2.0 (1.6; 2.6)*	N/A	N/A

*25% and 75% percentiles; **range; ***mean (standard deviation); ****according to Reiber [107]

ELN = early Lyme neuroborreliosis; LLN = late Lyme neuroborreliosis

A Unique Case of Bannwarth Syndrome in Early Disseminated Lyme Disease

Yetunde B. Omotosho¹, Robin Sherchan², Grace W. Ying¹, Maryna Shayuk²

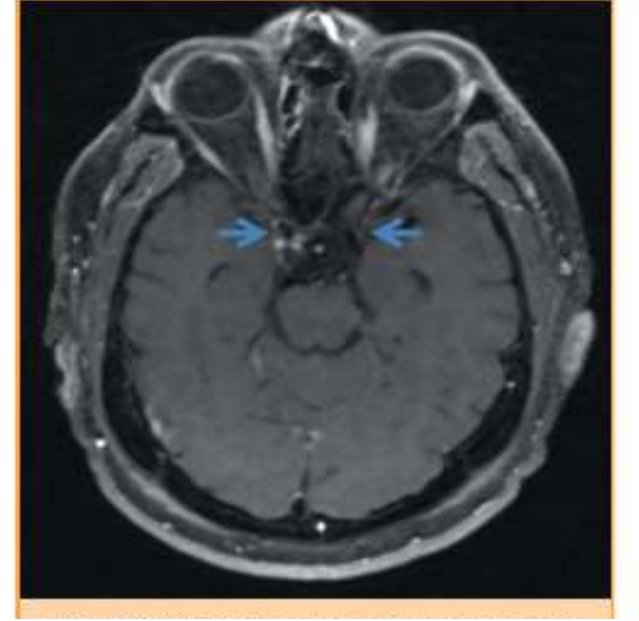
- 66 y, erkek hasta
- Yaygın vücut ağrısı, şiddetli halsizlik
- İki haftadır devam eden üriner semptomlar
- Ense sertliği pozitif, DTR azalmış

Garin-Bujadoux-Bannwarth's sendromu

- Ağrılı radikülopati
- Refleks deęişiklikleri
- Motor güçsüzlük
- Duyu kaybı
- Fasiyal sinir felci
- BOS'ta pleositoz

- Radiküler ağrı (%100)
- Uyku bozukluğu (%75)
- Baş ağrısı (%46)
- Halsizlik (%44)
- Parestezi (%32)
- Periferel sinir felci (%34)
- Meninks iritasyon bulguları (%19)
- Üriner retansiyon gibi üriner semptomlar

- 49 yaşında erkek hasta
- 1 ay önce kene teması var
- Akut başlangıçlı diplopi, eritamatoz döküntü
- Halsizlik, miyalji
- Kalpte mobitz tip 1 kalp bloğu
- Bilateral okulomotor, sol trigeminal, sol abduzens tutulumu

Erken yaygın enfeksiyon

Lenfatik sistem

- Bölgesel veya yaygın lenfadenopati
- Splenomegali

Göz tutulumu

- Konjonktivit
- İritis
- Koroidit
- Retinal hemoraji ve ayrılma
- Panoftalmi

Erken yaygın enfeksiyon

Karaciğer

- Hafif ve tekrarlayan hepatit

Solunum sistemi

- Boğaz ağrısı
- Nonproduktif öksürük

Böbrek

- Mikroskopik hematüri
- Proteinüri

Genitoüriner

- Orşit

Konstitüsyonel semptomlar

- Şiddetli halsizlik ve yorgunluk

Geç / Persistan enfeksiyon

Deri

- Acrodermatitis chronica atroficans (ACA)
- Lokalize skleroderma benzeri lezyonlar

Acrodermatitis chronica atroficans

Zajkowska J. Et al Lancet Infect Dis . 2011 Oct;11(10):800.

Subkutan dokuda palpable linear fibrozis

ACA Avrupa'da Lyme hastalarında %10 oranında görülür

ACA hastalarının %65 'i kadın ve 40-60 yaşlarında

Geç / Persistan enfeksiyon

Kas-iskelet sistemi
tutulumu

- Uzun süreli artrit atakları
- Kronik artrit
- Periferik entezopati
- Periostit veya ACA altında eklem subluksasyonu

Lyme artriti

- Tipik olarak enfeksiyondan bir kaç ay sonra gelişir
- En sık etkilenen eklem diz
- Omuz, ayak bileği, dirsek, çene, bilek ve kalça da etkilenebilir

Lyme artriti

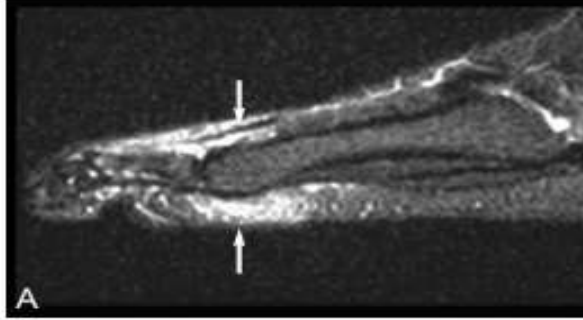
- ABD’de tedavisiz hastalarda lyme artriti oranı %60
- Hastaların çoğu 1-3 aylık antibiyotik tedavisine olumlu yanıt verse de, %10-20 tedaviden sonra kalıcı artrit

Lyme artritinde

- ❖ Spiroketal antijenler (örneğin, peptidoglikanlar)
- ❖ Genetik risk faktörleri
- ❖ Önceki eklem travması

Lyme artritine sıklıkla kendi antijenlerine karşı otoimmün T ve B hücre yanıtları eşlik eder

Fig. 1. — MRI (A) of the right foot (T2-WI with fat suppression) (December 1998) shows diffuse high signal intensity around the fifth MTP joint (arrows) and bone-oedema visible in the proximal phalanx of the same toe. Radiography (B) of the right foot (June 1999). No bony abnormality. Soft tissue swelling adjacent to the right MTP 5 (arrows). Follow-up radiography (C) of the same foot (January 2003). Marked osteopenia of the midfoot. Luxation of the fourth and fifth toe and subluxation of the third toe (arrows). Underneath an area of longstanding ACA. Erosions.

A- Sağ ayakta sinyal artışı

B- Komşu yumuşak dokuda ödem

C- Dördüncü ve beşinci parmakta luksasyon

Üçüncü parmakta subluksasyon

MTP 4 ve 5'te kıkırdak kaybı ve erozyon

MTP 3'te kıkırdak kaybı

Lyme artritisi

Table 1. Lyme arthritis and differential diagnoses.

Differential Diagnosis	Common Pattern of Arthritis	Common Distinguishing Features
Lyme Arthritis	<ul style="list-style-type: none"> Asymmetric Monoarthritis or oligoarthritis Knees, shoulders, wrists, elbows, TMJ 	<ul style="list-style-type: none"> Epidemiological exposure to <i>Ixodes scapularis</i> tick EM skin lesion in early localized stage Positive Lyme serology Synovial fluid $<25,000$ WBCs/mm³ with neutrophilic predominance
Oligoarticular Juvenile Idiopathic Arthritis	<ul style="list-style-type: none"> Asymmetric Monoarthritis or oligoarthritis Knee, ankles, wrists 	<ul style="list-style-type: none"> Children 2–4 years old 3x more common in girls than boys Inflammatory biomarkers usually normal or mildly elevated Positive ANA in $>50\%$ Negative RF
Reactive Arthritis	<ul style="list-style-type: none"> Asymmetric Oligoarthritis or monoarthritis Knees, ankles, feet 	<ul style="list-style-type: none"> Age 20–40 Onset within 4 weeks of urogenital or gastrointestinal infection Inflammatory biomarkers usually elevated
Psoriatic Arthritis	<ul style="list-style-type: none"> Oligoarthritis or monoarthritis DIPs, PIPs, MCPs, wrists, ankles Enthesitis and spondylitis may occur 	<ul style="list-style-type: none"> Presence of psoriasiform skin rash Nail changes (dystrophy, pitting) Negative RF, negative ANA
Septic Arthritis	<ul style="list-style-type: none"> Monoarthritis Abrupt onset of joint pain with swelling and erythema, usually associated with signs of systemic infection 	<ul style="list-style-type: none"> Inflammatory biomarkers markedly elevated Synovial fluid usually with $>50,000$ WBCs/mm³ with neutrophilic predominance Positive synovial fluid culture in $>95\%$ Bacterial blood culture positive in 50%
Fibromyalgia	<ul style="list-style-type: none"> Widespread pain syndrome Absence of musculoskeletal inflammation = no arthritis 	<ul style="list-style-type: none"> Disorder of pain regulation Normal inflammatory biomarkers

Sinovyal sıvı

Lökosit sayısı 25 000 hücre/mm³ (500 – 100 000 lökosit /mm³)

Nötrofil ağırlıklı

Geç / Persistan enfeksiyon

Nörolojik tutulum

- Kronik ensefalomyelit
- Spastik paraparazi
- Ataksik yürüyüş
- Mental bozukluk
- Kronik aksonal poliradikülopati

Keratit, yorgunluk

Table 3 Lyme neuroborreliosis

• Early stage

- Cranial neuritis (usually facial palsy)
- Acute or subacute lymphocytic meningitis
- Bannwarth's syndrome
- Radiculoneuritis
- Encephalitis
- Sleep disturbances
- Headache
- Fatigue
- Paresthesia/paresia

• Late stage

- Polyneuropathy (usually associated with acrodermatitis chronica atrophicans)
- Chronic meningitis
- Encephalitis
- Myelitis
- Intracerebral hemorrhage
- Subarachnoid hemorrhage
- Rarely associated with vasculitis or stroke

❖ Nörolojik bulgular olguların %3-15'inde saptanır

Late Lyme neuroborreliosis with chronic encephalomyelitis

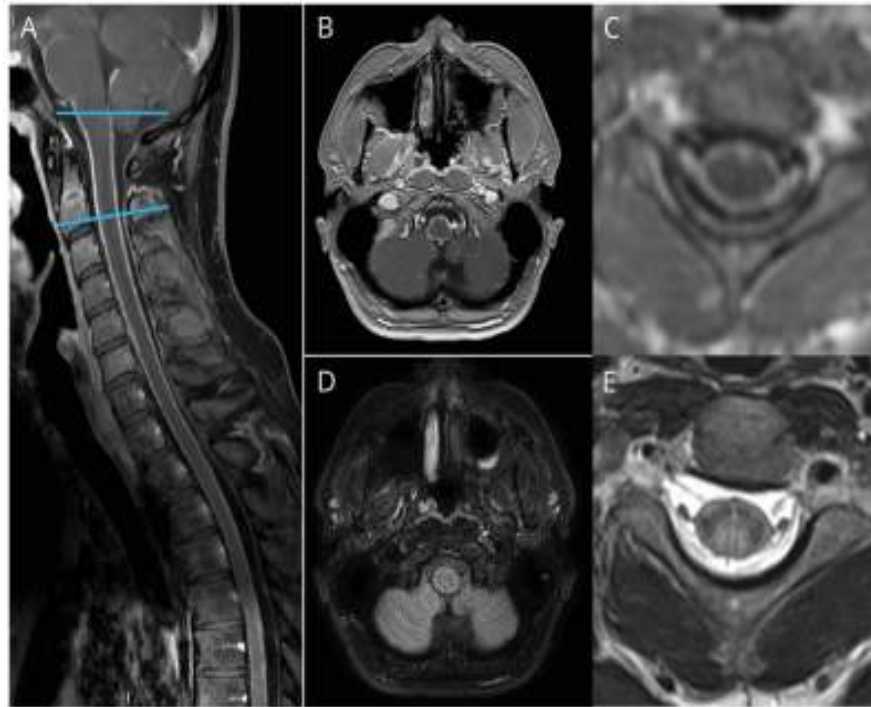
Isabelle Beuchat, MD, Vincent Dunet, MD, Pascal Meylan, MD, and Renaud Du Pasquier, MD

Neurology® 2018;91:627-628. doi:10.1212/WNL.0000000000006252

Correspondence

Dr. Beuchat
isabelle.beuchat@chuv.ch

Figure Imaging

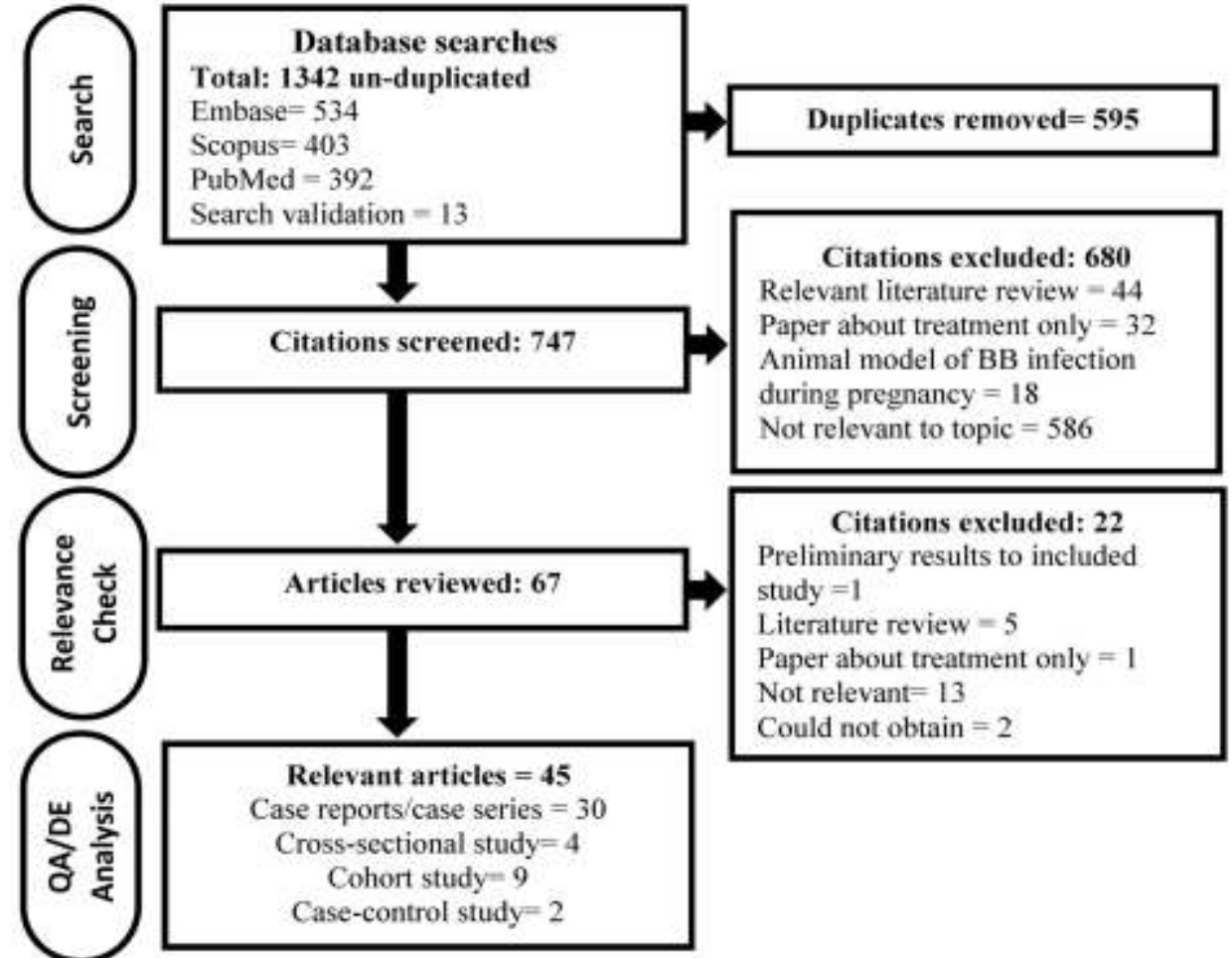

(A-C) Postcontrast T1-weighted imaging reveals leptomeningeal enhancement along the pons, the myelencephalon, and the spinal cord. Fluid-attenuated inversion recovery (D) and T2-weighted images (E) reveal peripheral hyperintensity of the myelencephalon (D), of the cervical cord, and in the fasciculus gracilis and fasciculus cuneatus (E). Lines across (A) represent the location of the axial images (top line: B-D, bottom line: C-E).

- 34 yaşında erkek hasta
- 7 aydır devam eden
- Progresif hareket bozukluğu, sfinkter disfonksiyonu
- MUYENEDe spastik ve ataksik paraparazi
- MR'da ensefalomiyelit

Konjenital enfeksiyon

- Spontan düşük veya fetal ölüm (12 olgu)
- Yenidoğan ölümü (8 olgu)
- Yenidoğanda sorunlar (örn. hiperbilirubinemi, solunum sıkıntısı ve sindaktili) (16 olgu)

Post-treatment Lyme Disease (PTLD)

Tedavi tamamlandıktan ve semptomlar kaybolduktan sonraki 6 ay içerisinde başlayan ve 6 aydır devam eden, tekrarlayan semptomların olması

- Halsizlik
- Kognitif bozulmalar, uyku bozuklukları
- Kas ağrıları

PTLD insidansı %20 'ye kadar yükselebilir

Post-treatment Lyme Disease (PTLD)

- Antibiyotik tedavisinin gecikmeli olarak başlanması
- Tedaviden önce şiddetli nörolojik semptomların olması
- Tedaviden 4 ay sonra nörolojik semptomların gerilemesinde yetersizlik

Koenfeksiyon

- ❖ *Babesia microtti*
- ❖ *Anaplasma phagocytophilum*
- ❖ *Borrelia mayonii*
- ❖ *Borrelia miyamotoi*
- ❖ Kene kaynaklı ensefalit virusu

Great Imitator

Eritema kronikum migrans
Allerjik reaksiyon

Fasial felç
Bell palsy, Ramsey Hunt

Kronik Lyme
Fibromiyalji, RA

Nöroborelyoz
Multiple skleroz

*Tanı koyabilmenin temel şartı ayırıcı
tanıda düşünmek*

İlginiz için teşekkür ederim